

IEVADS

Likums Par pašvaldībām nosaka arī pašvaldību autonomās funkcijas, no kurām pirmā - organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus - ūdensapgāde un kanalizācija, siltumapgāde, sadzīves atkritumu apsaimniekošana, notekūdeņu savākšana, novadīšana un attīrīšana - neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds.

"Druva" aptaujāja vairākas pašvaldības, kurās ir atšķirīgi siltuma nodrošināšanas modeļi.

Pašvaldības pārziņā

PRIEKUĻU NOVADA siltumapgādi nodrošina pašvaldība, un novada domes priekšsēdētājs vietnieks Aivars Tīdemānis saka, ka pagaidām nav domāts par modeļa maiņu.

Nav tam arī izveidota pašvaldības kapitālsabiedrība, visur, kur ir centralizēta apkure - Priekuļos, Liepā, Mārsnēnos -, šī funkcija ir pašvaldības pārziņā. Apkures tarifu aprēķina un apstiprina pašvaldība, galvenokārt vadoties pēc tā, cik maksā energoresursi. Apkurei Priekuļos un Liepā izmanto šķeldu, dabas gāzi ir kā rezerves variants, ja iestājas neplānots aukstums vai gadās kādas tehniskas problēmas.

Uz jautājumu, vai pašvaldība zināma mērā nedotē siltuma cenu, A. Tīdemānis uzsver, ka iedzīvotāji maksā reālo cenu: "Iespējams, ja tarifā aprēķinātus veiktu privātais uzņēmējs, varbūt rēķinātu citādi, tomēr pašvaldības uzdevums nav dotēt komunālos pakalpojumus, tas nebūtu pareizi attiecībā pret iedzīvotājiem, kas tos neizmanto. Ja kādam ir prob-

lēmas ar rēķinu apmaksu, var saņemt palīdzību caur sociālo dienestu."

Taču uz dotēšanu var paraudzīties arī citādi. Proti, ja iedzīvotāji paliek parādā par saņemto siltumu, to savā ziņā var nosaukt par dotāciju, jo pašvaldība par tā saražošanu ir samaksājusi. A. Tīdemānis atzīst, ka šāda situācija nav retums, parādnieku netrūkst: "Cināties, situācija uzlabojas, taču parāds nav mazs. Tāpēc strādājam pie tā, lai daudzdzīvokļu mājas arvien vairāk izvēlētos kādu apsaimniekotāju, jo tad pašvaldībai vairs nav jāslēdz līgums ar katru iedzīvotāju, bet ar apsaimniekotāju, kurš par saņemto pakalpojumu norēķinās ar pašvaldību, iekasējot naudu no iedzīvotājiem. Arvien vairāk māju izvēlas šādu risinājumu."

Ja nepieciešams veikt kādus ieguldījumus siltumapgādes sistēmā, pašvaldība meklē finansējumu, veic nepieciešamos darbus, ieguldītos līdzekļus ierēķinot apkures tarifā.

Šajā vasarā apkures tarifs nav mainīts. Priekuļos šajā apkures sezonā iedzīvotāji maksā 47,54 EUR par 1 MWh bez PVN, Liepā - 43,46 EUR/MWh bez PVN. □

Uz labiem biznesa pamatiem

LĪGATNES NOVADĀ par apkures nodrošināšanu atbild pašvaldības kapitālsabiedrība SIA "Līgatnes komunālserviss".

1. oktobrī stājās spēkā jaunais pašvaldības apstiprinātais siltumenerģijas tarifs - 63,40 eiro par MWh (bez PVN).

Līgatnes novada domes priekšsēdētājs Ainārs Šteins esošo modeli vērtē pozitīvi, norādot, ka jebkurā brīdī šo funkciju var nodot privātajam operatoram: "Viss ir skaidri saprotams, visas naudas plūsmas, uzskaitē, viss detalizēti redzams līdz pēdējam centam. Siltuma izmaksas ļoti precīzi uzskaitītas, patērētāji par siltumu maksā tik, cik tas izmaksā, pašvaldība neko nedotē. Ja sāktu dotēt siltumu daudzdzīvokļu dzīvojamajās mājās, arī privātmāju iedzīvotāji varētu prasīt dotācijas."

Līgatnes novadā visas katlumā-

jas ir pilnībā automatizētas, cilvēku resursi nav ikdienā nepieciešami, visās kā kurināmo izmanto dabas gāzi, tieši energoresursi veido lielāko izmaksu daļu. Katra katlumāja siltumu nodrošina samērā nelielam klientu skaitam, tāpēc tarifs ir augsts.

"Mazāk apdzīvotā vietā centralizētā siltuma cena vienmēr būs augstāka nekā blīvi apdzīvotā," biznesa patiesību atgādina A. Šteins. "Tarifs ir vienāds visā novadā: gan iedzīvotājiem, gan pašvaldības iestādēm, gan privātajiem, kas to izmanto. Pašvaldība ar kapitālsabiedrību norēķinās par visu patērēto siltumu."

Var teikt, ka Līgatnē siltumapgāde veidota uz labiem biznesa pamatiem, tāpēc, kā jau priekšsēdētājs teica, to jebkurā brīdī var nodot privātajam operatoram, ja kāds būtu gatavs pārņemt.

"Pašvaldība neveic ieguldījumus, praktizējam, ka kapitālsabiedrība pati piesaista investīcijas. Šobrīd tā ir vienīgā iespēja, jo

labi zinām, kā pašvaldībām ir ar finansējuma piesaistīšanu. Kapitālsabiedrība var piesaistīt resursus no komercbankām, pašvaldība to nedrīkst.

Runājot par Eiropas finansējuma piesaisti, to var dabūt, ja ir vēlme pāriet no fosilā kurināmā uz atjaunojamajiem energoresursiem: šķeldu, granulām, citu risinājumu.

Ņemot vērā, ka mums klientu skaits nav liels, visas katlumājas ar jaunu aprīkojumu, esam rēķinājuši un secinājuši, ka, veicot jebkuru pāreju, tas sadārdzinās siltuma izmaksas. Pirmkārt, būs izmaksas, mainot apkures iekārtas, otrkārt, katlumājās būs nepieciešami darbinieki, kas iekārtas apkalpos. Manuprāt, šādām mazām apkalpes zonām gāze ir visizdevīgākais energoresurs ar nosacījumu, ka tā ir pieejama. Tā ir mūsu veiksmē, ka Līgatnes novads ir gazificēts," vērtē A. Šteins. □

Risks vienmēr pastāv

Citu ceļu siltumapgādes nodrošināšanā izraudzījies JAUNPIEBALGA.

Iepirkumā izvēlēts privātais uzņēmums, kas ražo siltumu un pārdod pašvaldībai, tā savukārt no iedzīvotājiem, kuru mājokļi saņem centralizēto siltumu, iekasēs samaksu.

Domes sēdē nolemts slēgt iepirkuma līgumu ar SIA "Ilūkstes siltums" par siltumenerģijas piegādi pašvaldības vajadzībām uz pieciem gadiem par kopējo summu 453 475.30 eiro bez PVN (viena MWh cena EUR bez PVN 57.88; kopējā cena gadā bez PVN 90 695.06 EUR).

Novada domes priekšsēdētājs Laimis Šāvējs atzīst, ka pašvaldībai diemžēl jādarbojas kā starpniekam, jo daudzdzīvokļu māju iedzīvotāji nav izvēlējušies apsaimniekotāju, kas veiktu šo funkciju. L.Šāvējs uzskata, ka pakalpojuma nodošana privātā uzņēmēja rokās ir pareizais risinājums: "Pirmkārt, ja ir piedāvājums no komersanta, pašvaldībai nevajadzētu stāties tam ceļā. Otrkārt, šādi pašvaldībai atkrīt nepieciešamība meklēt finansējumu, ko ieguldīt infrastruktūrā, iekārtās. Turklāt šobrīd tas nebūtu iespējams, jo pašvaldības nevar paņemt aizņēmumus. Protams, katrai lietai ir divas puses, nodedot šo funkciju uzņēmējam, pašvaldība neko daudz ietekmēt nevar. Nav arī pilnīgas garantijas,

ka kādā dienā uzņēmējs atsakās no pakalpojuma nodrošināšanas. Un tas ir risks."

Ar šādu gadījumu Jaunpiebalgā jau nācās saskarties, kad iepriekšējais siltuma piegādātājs uzņēmums "Energolux" apkures sezonas vidū paziņoja par maksātnespēju un pašvaldībai nācās steigri glābt situāciju.

"Negribu komentēt uzņēmēja rīcību," saka L. Šāvējs.

"Sabiedrisko pakalpojumu jomā šāds risks vienmēr paliek, ka uzņēmējs vienā brīdī aiziet, bet iedzīvotājiem nepieciešamais pakalpojums jānodrošina, un tas jā dara pašvaldībai. Nevar taču ne ar kādiem līgumiem garantēt, ka uzņēmējs kādas savas darbības rezultātā nebankrotē. Ja pakalpojums ir būvniecība, tas, iespējams, nav tik traki, pēc gada atrod citu būvnieku un darbu turpina, bet, ja apkures sezonas vidū uzņēmējs pārtrauc darbu, ko tad? Tad pašvaldība ir tas glābšanas riņķis."

Jaunpiebalgā centralizētā siltumapgāde saglabāta sešām mājām centrā, jo pašvaldība nevēlas, lai katrs dzīvoklis tur meklētu savu apkures risinājumu. Pērn mājām par pašvaldības līdzekļiem nomainīti siltummezgli, kas savu laiku bija nokalpojuši, un māju iedzīvotāji apņēmušies desmit gadu laikā izmaksāt šo pašvaldības ieguldījumu. Ir pielikums pie tarifa, kas to katrai mājai padara atšķirīgu, jo katrā atšķiras platība, tāpēc ir atšķirības no 61.02 eiro/MWh (bez PVN) līdz 63.13 eiro/MWh (bez PVN). □

Starptautisko uzņēmumu devums

CĒSIS jau gandrīz 20 gadus siltumapgādi nodrošina privātais operators.

Cēsu dome 2001.gadā parakstīja līgumu ar uzņēmumu SIA "Cēsu būvnieks" (kopš 2007. gada SIA "CB") par pamatlīdzekļu ilgtermiņa nomu, nododot pilsētas siltumapgādi privātā sektora apsaimniekošanā.

2009.gadā notika īpašnieku maiņa, par SIA "Cēsu siltumtīkli" īpašniekiem kļuva Francijas kompānija "Dalkia Latvia", bet pērn to iegādājās Somijas "Adven Group".

Cēsu novada domes priekšsēdētājs Jānis Rozenbergs, komentējot situāciju pilsētas siltumapgādē, norāda, ka laiku kopš 2001.gada var iedalīt divos posmos: "Pirmais līdz 2009.gadam, kad saimniekoja "Cēsu būvnieks", tad, kā atceramies, gāja visādi. Grūti komentēt, vai vainojams pieredzes vai regulācijas trūkums.

Tad siltumapgādi pārņēma "Dalkia", liels Francijas komunālo pakalpojumu sniedzējs, bet kopš pagājušā gada - "Adven", kas ir liels Skandināvijas siltumapgādes pakalpojumu uzņēmums ar 500 miljonu eiro apgrozījumu

gadā, tas apkalpo tūkstošiem uzņēmumu un privāto klientu Skandināvijā un Baltijā. Un šo otro posmu raksturo pieredze, kompetence, resursi. "Adven" strādā pēc Skandināvijas modeļa, viņi gatavi pilnībā atvērt visus datus, uzņēmuma pamatmērķis ir profesionāli un efektīvi nodrošināt pakalpojumu.

Kā pluss jāvērtē arī tas, ka pēdējos gados valstiskā līmenī būtiski pārskatīta un kļuvusi stingra tarifu apstiprināšanas metodika. Tur viss ir precīzi noteikts, Regulators ļoti rūpīgi visu izvērtē."

Kopš "Dalkia" ienākšanas situācija pilsētas siltumapgādē jūtami uzlabojusies. Uzbūvēta biomasas katlumāja, kas ļāva atteikties no gāzes kā galvenā enerģijas avota. Turklāt "Dalkia" veica būtisku Cēsu ražotnes iekšējo reorganizāciju, padarot to maksimāli efektīvu. Līdz minimumam samazināti riski par avārijām ziemā, būtiski samazināti siltuma zudumi.

J. Rozenbergs informē, ka modernizācijas līgums izpildīts ar uzviņu, uzņēmēji infrastruktūrā ieguldījuši vairāk, nekā tika solīts: "Droši var teikt, ka sadarbība ir profesionāla, caurspīdīga un uz rezultātu orientēta. Mūsu pēdējo gadu pieredze rāda, ka privātais uzņēmējs šo funkciju var pildīt ļoti racionāli. Protams, nav tikai

viena taisnība, ir gan veiksmīgi pašvaldību kapitālsabiedrības uzņēmumu pārvaldīšanas piemēri, gan privātie. Tāpat abās pusēs var atrast neveiksmīgus piemērus."

Atgādinām, ka šovasar tarifs Cēsīs samazinājās par 2,7 procentiem un šobrīd tas ir 60,58 eiro par MWh.

Šogad pilsētā apkures sezona sākusies ātrāk nekā iepriekšējos gados. Uzņēmuma "Cēsu siltumtīkli" valdes loceklis Egils Kam-puss atzīst, ka tas tiešām noticis neierasti agri - jau 23.septembrī: "Citus gadus apkures sezonu uz-sākām tikai oktobra sākumā, vidēji 5. oktobrī, bet šogad jau septembra beigās bijām saņēmuši pietiekami daudz pieprasījumu pieslēgt centralizēto apkuri."

Tas nekādā gadījumā nav ietekmējis uzņēmuma gatavību apkures sezonai, jo pirmie sagatavošanās darbi veikti līdz ar iepriekšējās sezonas beigām. Šogad, piesaistot Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzekļus, realizēti divi svarīgi siltumtīklu rekonstrukciju projekti: Viestura ielas un Leona Paegles ielas daudzdzīvokļu namu kvartālā. Tas vēl vairāk ļāvis uzlabot siltumenerģijas piegādes drošību un samazināt siltuma zudumus siltumtīklos. □

Lappusi sagatavojis
JĀNIS GABRĀNS

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds